

O SVETI MAŠI

Pridige z razlago posameznih delov svete maše
Bežigrad 20. 1. – 26. 5. 2019
Za interno uporabo pripravila p. Andraž Arko in p. Miran Špelič

I. UVODNA VPRAŠANJA

1. SMISELNOST IN OBVEZNOST MAŠE

- Zakaj kristjani hodimo k maši?
- Maša je nedeljska dolžnost – obveznost! Tretja Božja zapoved: Posvečuj Gospodov dan! – Pa je res obveznost? Je ljubezensko srečanje obveznost ali nekaj, po čemer hrepenimo in si tega želimo?
- Je torej maša nekaj obveznega in nujnega ali dejansko priložnost za osebno in skupno – občestveno srečanje z Bogom?
- Kaj je smisel in bistvo maše?

Večina nas je že od malega navajena, da hodimo k maši. Ko smo bil dovolj stari, so nas starši začeli voditi v cerkev, kjer smo se bolj ali manj pridno začeli vključevati v dogajanje. Ob drugih smo se navadili odgovorov in skupnih vzklikov, ki jih znamo še danes. Toda, ali sploh vemo, kaj pomenijo in čemu jih govorimo? Je to smo blebetanje iz navade ali je stvar zavesti in srca? Še več: ali dejansko sploh poznamo sveto mašo – kaj se dogaja, za kaj gre in v čem je smisel posameznih dejanj?

KDAJ JE BILA PRVA MAŠA?

Točen datum in ura nista znana, zagotovo pa vemo, da je bilo to na veliki četrtek, **tri dni pred pasho – judovsko veliko nočjo okoli leta 33**. Takrat je Jezus obhajal zadnjo večerjo s svojimi učenci. Obhajali so pasho – judovsko veliko noč, najpomembnejši judovski praznik, pri katerem so se s hvaležnostjo spominjali, da jih je Bog izpeljal iz egiptovske sužnosti. Na koncu te pashalne večerje je Jezus posvetil kruh in vino v svoje telo in kri. Apostolom, ki jih je posvetil v duhovnike, pa je naročil, naj to obhajajo v njegov spomin. Ta daritev kruha in vina se je dopolnila en dan kasneje, ko je Jezus umrl na križu in tako daroval za nas svoje življenje. Tako je Jezusova daritev s smrtjo na križu ista kot Jezusova daritev pri sveti maši, ki jo je Jezus postavil pri zadnji večerji in je apostolom naročil, naj jo obhajajo v njegov spomin.

Po Jezusovem vnebohodu so se začeli kristjani zbirati na Gospodov dan (nedelja – kot spomin na Jezusovo vstajenje od mrtvih) ob *lomljenju kruha* – tako so na začetku imenovali sveto mašo. Ko so bili napisani evangeliji in ostala besedila Nove zaveze, so kristjani v prvi Cerkvi pri svojem bogoslužju brali Božjo besedo (besedila iz Svetega pisma) in »lomili kruh«. Tako se je oblikovala dvodelna struktura maše, kakršno poznamo še danes.

KAKO JE MAŠA SESTAVLJENA?

Štirje deli:

- začetni obred
- besedno bogoslužje
- evharistično bogoslužje
- sklepni obred

MAŠA SKOZI ZGODOVINO

Do 4. stoletja še ni bilo splošno ustaljene oblike maše. Temelj je bilo branje Svetega pisma in srečevanje ob lomljenju kruha. Seveda so že od začetka v rabi posvetilne besede, s katerimi je voditelj bogoslužja posvetil kruh in vino v Jezusovo telo in kri.

Od 4. do 7. stoletja je bilo obdobje nastajanja bogoslužnih molitvenih obrazcev. Za kristjane je zelo pomembno leto 321, saj takrat uradno postane nedelja obvezen prost dan!

V obdobju od 8. do 12. stoletja se vse bolj pojavljajo težnje po poenotenju bogoslužja. Tako prihaja do zbiranja molitvenih obrazcev in oblikovanja bogoslužnih knjig z molitvami in obredi.

Med 13. in 16. stoletjem se bogoslužje že močno poenoti. Z nastopom protestantizma pa se pojavi potreba po jasni določenosti katoliškega bogoslužja. Tega določijo papež in škofje na **tridentinskem koncilu – cerkvenem zboru (1545-1563)**. Mašni obred, ki je tedaj prešel v veljavo, je veljal v praksi vse do leta **1969, ko je po koncu drugega vatikanskega vesoljnega cerkvenega zbora** papež Pavel VI. potrdil prenovljeni obred po smernicah za prenavo bogoslužja, kakor so jih na koncilu sprejeli papež in škofje. Maša naj bi bila bližje in bolj razumljiva vernikom, ki naj pri njej **dejavno sodelujejo**. Ta prenova obreda je prinesla kar nekaj pomembnih sprememb: **duhovnik lahko mašuje tudi v domačem jeziku** (do tedaj so bile maše samo v latinščini!); **pri maši je duhovnik lahko obrnjen proti ljudstvu** (prej je bil obrnjen proti glavnemu oltarju in je ljudem kazal hrbet).

POZNATI OBRED, DA LAŽJE SODELUJEM

Če želim **dejavno sodelovati** pri maši, je dobro, da jo najprej poznam. In če nekaj počnem, je dobro, da vem, kaj počnem – da ni to le stvar navade in rutine. Zato se bomo ustavili pri posameznih mašnih delih in dejanjih, predvsem z namenom, da bi jih natančneje spoznali, razumeli, predvsem pa, da bi jih zavestno in s srcem obhajali pri maši.

Če na mašo gledam kot na dogodek, v katerem se srečam z Bogom preko Božje besede in evharistije – obhajila, dogodek, v katerem pred Boga prinašam sebe in prejmem moč in pomoč svoje življenje, potem maša ni več nekaj dolgočasnega, ampak pomemben in vesel dogodek.

2. SODELOVANJE PRI MAŠI

Kako lahko sodelujemo pri maši?

Lahko s konkretnimi službami kot so ministriranje, branje in zborovsko petje. Ali pa preprosto, da se pojemo pri ljudskem petju, glasno odgovarjamo, poslušamo, spremljamo v srcu – v duhu!

BITI AKTIVNO NAVZOČ

Pomembno je, da vsak od nas sodeluje po svojih najboljših močeh. Biti v cerkvi ni enako kot biti na gledališki predstavi ali koncertu, kjer sem del *občinstva*. Pri maši

sem namreč del **občestva**, del skupnosti kristjanov, ki smo se zbrali, da bi se **srečali z Bogom in med sabo!**

Ko grem v cerkev, grem torej na srečanje, na doživetje navzočnosti Boga, ki je ljubezen in ljubezen išče osebni odnos. Ta pa se izraža tudi v skupni, občestveni molitvi, sodelovanju, prepevanju, darovanju svojega življenja ...

Ker je obhajanje maše po svoji naravi »občestvenega« značaja, so zelo pomembni razgovori (dialogi) med mašnikom in zborom vernikov, ter množičnimi vzkliki, saj niso le zunanji izraz občestvenega opravila, ampak tudi krepijo in uresničujejo skupnost med mašnikom in ljudmi.

Aktivno sodelovanje z glasno molitvijo, odgovarjanjem in prepevanjem je v bistvu tista najmanjša stopnja **dejavnega sodelovanja**, ki pa jasno izraža, da je maša opravilo celotnega občestva. Glede petja sv. Avguštin po pravici pravi, da »poje tisti, ki ljubi,« in že zdavnaj je nastal pregovor, ki pravi: »Kdor poje, dvakrat moli.«

PRIPRAVA NA MAŠO

V prvi vrsti je pomembno, da **ne zamujam**, saj s tem kažem določeno spoštovanje, predvsem pa sebi omogočim kratkoročno pripravo.

Priprava na mašo je daljnoročna in kratkoročna. Daljnoročna pomeni, da se že doma pripravim, ne samo uredim in lepše oblečem, ampak (že npr. v dneh pred nedeljo) preberem Božjo besedo prihajajoče nedelje (ali vsaj evangelij).

Kratkoročna priprava pa pomeni, da pridem malo prej v cerkev, se umirim, pripravim svoje srce, prinesem teden, ki je za mano, vso težo, breme, bolečino, pa tudi veselje, radost, lepe stvari. Prav v tem je moje notranje aktivno sodelovanje, da vse to prinesem pred Boga, iščem tolažbe, se mu zahvalim in ga prosim še naprej za blagoslov v prihodnjem tednu, za moč in pomoč. Kratkoročna priprava vključuje tudi pripravo na kesanje: kesam se grehov, ki sem jih naredil od preteklega obiska maše, da s tem pripravim svoje srce na srečanje z Bogom. Ker je molitev kesanja kratka, je dobro, da se na to že prej pripravim in sem v cerkvi že pred začetkom maše, da se umirim v srcu in pripravim, ne pa da klepetam s sosedom.

3. ZUNANJE GESTE IN TELESNE DRŽE

S katerimi držami in dejanji sodelujemo pri maši? Pri maši uporabljamo sledeče geste in drže:

- *pokrižanje z blagoslovljeno vodo*: kot mnoga druga znamenja je blagoslovljena voda vir velikih milosti in pomoč v skušnjavah. Pokrižam se z njo ob vstopu v cerkev v **spomin svojega krsta** in z željo po očiščenju ter ob izhodu s prošnjo, da me **varuje pred napadi hudega duha**.
- *sklenjene roke*: ko skleneš roke, se lahko zbereš. Skleneš jih zato, da bi bil pred Bogom celoten, nerazdeljen. Kot povežeš roke, lahko povežeš svoje srce z Gospodom.
- *dvignjene razprostrte roke*: duhovnik pri mašnih molitvah dvigne roke v imenu ljudstva, da bi približal ljudstvo Bogu, da bi k njemu »dvignil« zahvale in prošnje,

ki so v srcih ljudi. Ko ima duhovnik dvignjene razprostrte roke, ne gre za neko telovadbo ali teatralno gesto, ampak da se dvigujejo po njegovih rokah in njegovi daritvi k Bogu tudi vse molitve in daritve ljudstva.

- *iztegnjene roke*: ko duhovnik moli nad osebo (npr. ob podeljevanju nekaterih zakramentov, pri spovedi in birmi, ob posvetitvi kruha in vina ...) ali nad zbranim ljudstvom ob slovesnem blagoslovu na koncu maše – gre pri tem za klicanje Svetega Duha.
- *trkanje na prsi*: izraža in simbolizira obžalovanje greha, ki ima svoj izvor v srcu. Na prsi se potrkamo pri kesanju, duhovnik pa tudi pri prvi evharistični molitvi. Iz Lukovega evangelija poznamo cestnarja, ki je pri molitvi v templju »stal daleč proč in si še oči ni upal povzdigniti k nebu, ampak se je *trkal na prsi* in govoril: ›Bog, bodi milostljiv meni grešniku.«
- *poklek*: naredim ga z desnim kolenom do tal. S tem dejanjem počastim Jezusa v tabernaklju. Ta drža izraža človekovo ponižnost in priznavanje Božje veličine. Pred Bogom s poklekom izrazim spoštovanje, zavest, da je Gospod velik in da ga sprejemam kot stvarnika, kot gospodarja našega življenja.
Kolikokrat duhovnik poklekne med mašo? Samo trikrat, in to ob najpomembnejših trenutkih: po povzdigovanju hostije in keliha ter pred obhajilom, tik preden reče: »Glejte, Jagnje Božje!«
- *poklon*: pomeni spoštovanje in čast, ki ju izkažemo osebam samim ali njihovim znamenjem. Imamo različne priklone: z glavo, s telesom (preden duhovnik poljubi oltar; vsi med izpovedovanjem vere ob besedah (... in se je učlovečil po Svetem Duhu ...).
- *stoja*: izraža mojo pripravljenost in veliko spoštovanje. Prav zato pri maši stojimo ob posebno pomembnih trenutkih: na začetku – ob pozdravu do glavne mašne prošnje, med poslušanjem evangelija, pri očenašu ...

Z držami se izražamo, hkrati pa se zavedamo, da to počnemo skupaj – na enak način. Ista telesna drža vseh vernikov pri maši je tudi znamenje edinosti članov krščanske skupnosti, ki se je zbrala k svetemu bogoslužju.

II. POTEK SVETE MAŠE

1. ZAČETNI OBREDI

Začetni obredi trajajo od *vstopa* do *glavne mašne prošnje*. Namen začetnih obredov je, da bi verniki, ki so se zbrali, **postali občestvo**, se **pripravili na poslušanje Božje besede** in se notranje razpotožili in ogreli za **prejem evharistije – obhajila**.

Deli začetnih obredov si sledijo po vrsti takole:

- *vstop*: simbolni pomen **slovesnega vstopa**: Cerkev kot občestvo romarjev, ki prihajamo k Bogu. Del vstopa je *poklek*, *poklon* in *poljub oltarja* in pri slovesnih mašah *kajenje oltarja*.
  - zvonec naznani začetek maše – vse opozori na začetek!
  - *poljub oltarja* – gre za znamenje spoštovanja oltarne mize, ki je simbol Kristusa, ki se daruje; poljub je torej namenjen Kristusu, ki ga oltar predstavlja.
  - *kajenje s kadilnico*: izraža spoštovanje, ki ga izkazujemo Kristusu; je tudi znamenje molitve: »Gospod, naj se dviga naša molitev kakor kadilo pred teboj.« Kajenje se uporablja še pri evangeliju, darovanju in povzdigovanju.
- *vstopni spev*: spremlja vstop mašnika (in ministrantov). Namen vstopnega speva je, da poveže občestvo v molitveno ozračje dneva oz. praznika – ustvariti želi ozračje molitve, uvesti v skrivnost bogoslužnega časa ali praznika in vključiti vse občestvo v dejavno sodelovanje. Če ni pesmi, duhovnik prebere v misalu (mašni knjigi) *Vstopni spev*, ki je navadno vrstica iz Psalma.
- *križ (pokrižanje)*: s tem, ko se pokrižamo, se spomnimo, da smo krščeni, obenem pa je to kratka izpoved vere v troedinega Boga – Očeta, Sina in Svetega Duha. Križ je sestavljen iz dveh preprostih črt: pokončne in vodoravne. Pokončna je lahko znamenje povezanosti človeka z Bogom, vodoravna pa naše medsebojne povezanosti. Pokrižamo se lahko z malim križem (na čelu, ustih in prsih naredimo znamenje križa) ali z velikim (z roko se dotaknemo čela, grodnice ter leve in desne rame).
- *pozdrav bogoslužnega zbora (ljudstva)*: duhovnik, obrnjen k ljudem, razprostre roke in ljudi pozdravi z enim izmed treh možnih pozdravov:
  - Gospod z vami.
  - Milost našega Gospoda Jezusa Kristusa, ljubezen Boga Očeta in občestvo Svetega Duha z vami vsemi.
  - Milost in mir Boga, našega Očeta, in Gospoda Jezusa Kristusa naj bo z vami vsemi.

Pozdrav pomeni, da duhovnik ljudem želi Božje navzočnosti in jim jo poda. Odgovor ljudstva je: »In s tvojim duhom.« To pomeni, da ljudstvo želi to navzočnost tudi duhovniku. S pozdravom se nakaže, da

je Gospod zdaj navzoč. Ustvari se ozračje povezanosti. Možen je tudi pozdrav: »Hvaljen Jezus,« z odgovorom: »Vekomaj. Amen.«

- *uvod v mašo*: namen uvoda je, da izrazi veselje, da smo se zbrali pri maši; izraža zavest, da je Kristus navzoč med nami; uvede nas, spomni, ustvari razpoloženje za praznik, ki ga obhajamo (liturgični čas, spomin svetnika, krst, poroka...); ne sme pa biti: predolg - »pridiga«. Če ima uvod laik, ne sme vključevati povabila h kesanju.

- *kesanje*: duhovnik povabi k skupnemu kesanju. Po kratkem času v tihoti vsi zmolimo splošno spoved po eni izmed štirih oblik:

1 - »Vsemogočnemu Bogu in vam, bratje in sestre, priznam, da sem grešil v mislih, besedah in dejanju, mnogo dobrega opustil in slabega storil. Žal mi je, zelo mi je žal. Zato prosim sveto Devico Marijo, vse angele in svetnike in tudi vas, prosite zame Boga, nebeškega Očeta.«

2 - Duhovnik: »Usmili se nas, Gospod.« Ljudstvo: »Ker smo grešili zoper tebe.«

Duhovnik: »Skaži nam svoje usmiljenje.« Ljudstvo: »In daj nam svoje rešenje.«

3 - Duhovnik: »Gospod Jezus Kristus, Oče te je poslal, da ozdravljaš vse, ki so skesanega srca: Gospod, usmili se.« Ljudstvo: »Gospod, usmili se.« Duhovnik: »Prišel si klicat grešnike: Kristus, usmili se.« Ljudstvo: »Kristus, usmili se.« Duhovnik: »Vrnil si se k Očetu, da posreduješ za nas: Gospod, usmili se.« Ljudstvo: »Gospod, usmili se.« V adventnem in postnem času so posebni vzkliki.

4 – Kesanje se lahko opravi tudi kot kropljenje z vodo, ki jo duhovnik najprej blagoslovi s to ali drugo obliko blagoslovne molitve: »Dobri Oče, voda daje rast življenju in očiščuje. Po tvoji dobroti je krstna voda očistila naše duše in tedaj smo prejeli dar večnega življenja. Blagoslovi + to vodo, naj nam bo danes, na tebi posvečen dan, znamenje tvojega varstva. Obnovi v nas živi vir svoje milosti, varuj nas dušnega in telesnega zla, da se ti bomo bližali s čistim srcem, pripravljeni sprejeti tvoje odrešenje. Po Kristusu našem Gospodu.« Nato s kropilom pokropi sebe, pomočnike in ljudstvo, če je primerno, tudi po cerkvi grede. Med tem se poje primerna pesem.

Na koncu prvih treh duhovnik moli splošno odvezo: »Usmili se nas vsemogočni Bog, odpusti nam naše grehe in nas privedi v večno življenje.«

To kesanje **ni** enako zakramentalni spovedi, je zavedanje nevrednosti pred Bogom in drug pred drugim. Gre za priznavanje naše slabotnosti in obžalovanje grehov (malih, za velike moramo pristopiti k zakramentu spovedi) ter za prošnjo po odpuščanju.

- *Gospod, usmili se (Kyrie)*: je izpoved, da je Jezus Gospod in klic k usmiljenju. Lahko bi rekli, da je ta vzklik tudi tolažba beraču, ki prosi usmiljenja. Gospod, Kristus, Gospod – vsi trije vzkliki se nanašajo na Jezusa; v prvi cerkvi so te vzklike še večkrat ponavljali, kar je še danes delno navzoče v bogoslužju vzhodnih Cerkev; lahko je kombiniran s kesanjem, ni pa nujno.
- *Slava*: je *angelska pesem*, ki so jo peli angeli ob Jezusovem rojstvu. Slava je prastara in častitljiva hvalnica, s katero Cerkev slavi in prosi Boga Očeta in Jagnje (Jezusa).

Sestavljena je iz svetopisemskega odlomka iz Lukovega evangelija – Lk 2,14 (»Slava Bogu na višavah ...«), hvalospeva nebeškemu Očetu (»Hvalimo te, slavimo te ...«), hvalospeva Kristusu (»Ti odjemlješ grehe sveta ...«) in sklepa na čast Sveti Trojici (»Zakaj edino ti si Sveti ...).

Besedila slave ne smemo nadomestiti s kakšno drugo pesmijo. Lahko jo skupaj recitiramo ali pojemo (zbor sam, skupaj z ljudstvom ali izmenično). Pojemo ali molimo jo ob nedeljah (razen v adventu in postu) in praznikih.

- *glavna mašna prošnja*: pri nedeljskih in prazničnih mašah jo moli duhovnik po *Slavi*, oziroma pri delavniških mašah po *Gospod, usmili se*.

To je molitev, ki zbira molitve vseh navzočih vernikov (od tod tudi latinsko poimenovanje »collecta«). Na začetku je duhovnikovo povabilo: »Molimo.« Z njim naj bi duhovnik v nas prebudil molitveno držo, zato tudi pogleda k ljudstvu. Sledi kratka tihota, v kateri se vsak vernik zave, da je pred navzočnostjo Boga, ki mu izročamo vse svoje prošnje, zahvale in namene, s katerimi smo prišli k maši. Nato sledi molitev, ki jo moli duhovnik iz mašne knjige v imenu vseh zbranih: prvi del je nagovor Bogu Očetu npr.: »Vsemogočni Bog ...« V drugem delu je razložen motiv, zakaj molimo, in v tretjem sama prošnja, ki se vedno zaključi s slavo Sveti Trojici: »Po našem Gospodu Jezusu Kristusu, tvojem Sinu, ki s teboj, v občestvu Svetega Duha živi in kraljuje vekomaj.« Ljudstvo sprejme to molitev za svojo tako, da jo potrdi z vzklikom: »Amen«.

2. BESEDNO BOGOSLUŽJE

Besedno bogoslužje se začne z branjem *beril*, zaključi pa s *prošnjami za vse potrebe*. Glavni del besednega bogoslužja so torej *svetopisemski odlomki*. Besedno bogoslužje ni priprava na evharistijo, ampak je samostojen del svete maše. Ko se v Cerkvi bere Sveto pismo, Bog sam govori svojemu ljudstvu. Zato je zelo pomembno, da so svetopisemski odlomki prebrani jasno, razločno in dovolj počasi, da jih vsi slišijo in razumejo. Prav zato tudi Božje besede ne moremo in ne smemo zamenjati z nesvetopisemskimi besedili!

»Božja beseda je namreč živa in dejavna, ostrejša kakor vsak dvorezen meč in zareže do ločitve duše in duha, sklepov in mozga ter presoja vzgibe in misli srca« (Heb 4,12).

- *berilo (berili)*: med tednom se bere eno berilo, ob nedeljah in praznikih pa sta dve (eno iz Stare zaveze ali Apostolskih del in eno iz Nove zaveze). Tedenska berila beremo v času med letom v dvoletnem ciklusu (leta I in leto II), v katerem se zvrstijo vsi pomembnejši svetopisemski odlomki. Nedeljska berila in evangeliji pa so razporejeni v triletni ciklus – A, B in C.
- *psalm*: namen psalma je, da v bogoslužje vnese pestrost in lepoto. Spodbuja k premišljevanju Božje besede. Lahko ga pojemo ali recitiramo, pri čemer ljudstvo

ponavlja odpev. Psalm je sestavni del bogoslužja in ga ne moremo nadomestiti z navadno pesmijo (npr. drugo kitico uvodne pesmi).

- *aleluja*: je hebrejska beseda in pomeni »**slavite Gospoda**«. Naznanja, da prihaja Kristus, ki bo v evangeliju spregovoril s svojo besedo, zato ga z vzklikom »aleluja« pozdravimo in vstanemo. To je starodaven vzklik, ki izhaja še iz judovskega tempeljskega bogoslužja in ga niso nikoli prevajali!

- *evangelij*: zaradi spoštovanja do Kristusa, ki nam govori po evangeljskih besedah, med oznanilom evangelija stojimo. **Branje evangelija je namreč višek besednega bogoslužja**, saj je v evangeljskih besedah Jezus navzoč tukaj in sedaj tako, kot je bil pred dva tisoč leti. Da bi tako izkazali spoštovanje, ob slovesnih praznikih prenašamo lepo okrašeno evangeljsko knjigo.

Tik pred evangelijem duhovnik rahlo sklonjen tiho moli: »Vsemogočni Bog, očisti mi srce in ustnice, da bom dobro oznanil tvoj sveti evangelij!« Če bo evangelij oznanil diakon, mu duhovnik na njegovo prošnjo podeli blagoslov: »Gospod bodi v tvojem srcu in na tvojih ustnicah, da boš dobro oznanil njegov sveti evangelij v imenu Očeta in Sina + in Svetega Duha!«

Vero, da nam po evangeliju govori Jezus, izpovemo ob koncu, ko duhovnik reče: »Kristusov evangelij,« ljudstvo pa odgovori: »Hvala tebi, Kristus,« s čimer izpove vero, da so prebrane besede dejansko Kristusove besede. Duhovnik nato v znamenje spoštovanja do Božje besede, ki je Kristus, poljubi evangeljsko knjigo in tiho moli: »Evangeljske besede naj izbrišejo naše grehe.«

Nedeljski evangeliji so razporejeni v triletnem ciklu: v letu A beremo večinoma odlomke iz Matejevega evangelija, v letu B iz Markovega (nekaj nedelj tudi iz Janezovega) in letu C iz Lukovega, medtem ko Janezov evangelij beremo delno v postnem, predvsem pa v velikonočnem času ne glede na leto.

- *pridiga/homilija*: to navado so kristjani prevzeli iz judovskega bogoslužja, ko se je razlagala prebrana Božja beseda. Zato je homilija razlaga Svetega pisma in samega bogoslužja ali praznika. Pridiga naj bi vključevala in naslavljal tudi posebne potrebe poslušalcev (mladi, ostareli, zakonci ...).

Pridiga lahko duhovnik ali diakon, laik pa nikoli. Lahko pa ima laik pričevanje, ki je vključeno v pridigo. Izjemoma lahko laik bere škofovsko pismo ali duhovnikovo pridigo, ko je ta brez glasu.

Velika je odgovornost pridigarjev, saj v sodobnem tempu maša ljudem po njihovih besedah veliko pomeni in je morda to mnogim ednini duhovni postanek in vir moči za ves prihodnji teden. Zato naj se duhovnik odgovorno pripravi na pridigo.

- *izpoved vere*: namen je, da z njo potrdimo in odgovorimo na Božjo besedo, ki smo jo slišali. Ob tem se še enkrat spomnimo in skupaj izpovemo, kaj oz. v koga

verujemo. Veroizpoved nas povezuje s krstom – je spomin na naš krst. Veroizpovedni obrazec je sad koncilov (nicejskega iz leta 325 in carigrskega iz leta 381) – zato se imenuje nicejsko-carigrska, ko so morali škofje soočeni s krivoverstvi izčistiti, kaj je dejansko to, kar verujemo, in jasno povedati, kaj je tisto, česar ne verujemo. Veroizpoved je naš povezovalni dejavnik – izpovedujemo to, kar vsi skupaj verujemo, zato vere ne molimo, ampak jo skupaj izpovemo. Z njo obnovimo in izpovemo skrivnosti vere, preden se te začnejo obhajati v evharistiji.

- *prošnje za vse potrebe*: skupaj prosimo in molimo za potrebe Cerkve, za oblastnike in blagor sveta, za trpeče, za krajevno občestvo in za pokojne ter za ostale potrebe. S prošnjami prihajamo pred Boga z zavestjo, da smo sami od sebe nemočni in da v svojem življenju potrebujemo Božjo pomoč in blagoslov.

Glavni del besednega bogoslužja so torej *svetopisemski odlomki* (berilo, psalm in evangelij), medtem ko *pridiga* in *prošnje* prebrane odlomke dopolnjujejo.

3. EVHARISTIČNO BOGOSLUŽJE

Duhovnik pri maši predstavlja Kristusa in dela to, kar je Kristus naredil pri zadnji večerji ter izročil svojim učencem, naj delajo v njegov spomin. Evangeliji nam poročajo, da je pri zadnji večerji Kristus, »medtem ko so jedli, vzel kruh, ga blagoslovil, ga razlomil, jim ga dal in rekel: »Vzemite, to je moje telo.« Nato je vzel kelih, se zahvalil, jim ga dal in vsi so pili iz njega. In rekel jim je: »To je moja kri nove zaveze, ki se preliva za mnoge« (Mr 14,22-23).

Jezus je torej vzel kruh in kelih, se zahvalil, kruh razlomil in dal oboje svojim učencem. Po tem načinu je urejeno tudi evharistično bogoslužje:

- priprava darov kruha in vina,
- z evharistično molitvijo opravimo Bogu zahvalo za celotno delo odrešenja (evharistija pomeni **zahvala**), darovi pa postanejo Kristusovo telo in kri,
- z lomljenjem kruha in prejemanjem v obhajilu verniki sprejmejo Kristusovo telo in kri na isti način, kot so nekoč apostoli sprejeli iz Kristusovih rok.

Kruh in vino sta simbol skupnosti, občestva – kakor je kruh iz več pšeničnih zrn in vino iz mnogih jagod, tako smo mi, ki smo mnogi in različni, kljub vsemu eno občestvo, ena družina, bratje in sestre v Kristusu. Družni nas Kristus, ki je sebe imenoval »**kruh življenja**« in »**vinska trta**«.

DAROVANJE

Duhovni pomen darovanja:

- človek se pri darovanju kruha in vina **predstavi Bogu** s svojimi darovi,
- **se odpove** materialnim stvarim v zavesti, da
- so **dar** od Boga in mu ji **prinaša nazaj**.

Poleg prinašanja mašni darov kruha in vina, so tudi verniki pozvani, da od svojega darujejo za potrebe Cerkve, s čimer so konkretno udeleženi pri darovanju – se torej odpovejo nečemu svojemu. Darujem pa tudi samega sebe – vse, kar sem in kar imam, še posebej ob Jezusovih besedah: »To je moje telo, ki se daje za vas.« Tudi jaz lahko takrat v srcu Jezusu izročim sebe – svoje telo, misli, želje, stiske, težave, veselje radost – vse, kar sem in kar imam, vse slabe in dobre lastnosti – vse: to se jaz, to je moje »telo«, ki se tudi daruje Bogu in drugim, tako kot se Bog daruje nam. V tem je bistvo **ljubezni** – da se darujem. Kakršna koli druga oblika ljubezni je v bistvu egoizem, ko želim imeti, ko hočem le zase. Prav zato pravimo, da je **evharistija** zakrament **ljubezni**.

- *prinašanje darov*: kruh mora biti pšeničen, nekvašen, v obliki hostije. Vino mora biti iz sadu vinske trte, naravno in čisto. Od 22. 6. 1994 se sme uporabljati tudi hostije, ki imajo manj glutena. V izrednih primerih se lahko s škofovim dovoljenjem namesto vina uporabi čisti grozdni sok (mošt).
- *molitev zahvale za darove – kruh*: najprej duhovniku prinesejo na oltar kruh, ob katerem moli: »Hvaljen Bog, Gospod veselja. Po tvoji dobroti smo prejeli ta kruh, tebi ga prinašamo: sad zemlje in dela človeških rok, naj nam postane kruh življenja.« Vsi odgovorijo: »Bogu čast in hvala vekomaj.« Nato mu prinesejo še vino in vodo.
- *pomešanje vode in vina*: že Judje so pri pashalni večerji v vino vmešali vodo. V krščanstvu to dobi simbolni pomen – spomin, da je iz Kristusove strani s krvjo pritekla tudi voda. Na simbolni ravni je tudi povabilo vernikom, naj se pri daritvi – kot voda z vinom – tudi oni združijo s Kristusom. Vino kot plemenita pijača simbolizira Kristusovo Božjo, voda kot najbolj običajna tekočina pa človeško naravo. Medtem ko duhovnik vlija v kelih vino in vodo, tiho moli: »Po skrivnosti te vode in vina naj bomo deležni Božje narave Kristusa, ki je postal deležen naše človeške narave.«
- *molitev zahvale za darove – vino*: duhovnik nekoliko dvigne kelih nad oltar in moli: »Hvaljen Bog, Gospod veselja. Po tvoji dobroti smo prejeli to vino, tebi ga prinašamo: sad trte in dela človeških rok, naj nam postane duhovna pijača.« Vsi odgovorijo: »Bogu čast in hvala vekomaj.«
- *umivanje rok*: izvira iz judovstva, ko si je pri pashi gospodar umil roke – kot del obrednega očiščevanja. Pri maši ima to predvsem duhovni pomen: je simbol notranjega očiščenja, saj duhovnik pred umivanjem tiho moli: »Gospod Bog, sprejmi nas ponižne in skesane, in naj ti ugaja danes naša daritev.« Med umivanjem pa: »Izmij, Gospod, mojo krivdo in očisti me grehov.«
- *darovanjski spev*: v prvi Cerkvi so verniki prinašali darove za uboge – ob tem je nastal hrup in pesem je bila praktične narave, da je prekrila hrup. Danes pesem spremlja darovanje vernikov in ustvarja ozračje skupnega darovanja.

- *pobiranje denarja / darovanje*: poleg darov, ki so bili prineseni na oltar, se navzoči verniki, vsak po svojih zmožnostih, udeležijo darovanja za skupnost. Zbrana sredstva iz nabirk so v prvi vrsti namenjena delovanju župnije. V župniji se odvijajo razne pastoralne dejavnosti, ki so večinoma brezplačne kot. npr. duhovne vaje, programi ... Sredstva grede tudi za vzdrževanje župnije (ogrevanje, elektrika, voda, odvoz smeti, popravila, obnove ...) in nove investicije. Iz nabirk (in tudi drugih prostovoljnih prispevkov) se zbirajo sredstva za pomoč – za Karitas, misijone, za družine v stiski (npr. na pepelnico). Skoraj vsak mesec gre ena od nabirk za potrebe škofije.
- *povabilo*: to je slovesno povabilo ljudem, naj tudi oni molijo za milost in sprejem darov in daritve. Na voljo so tri oblike tega povabila:
  - »Molite bratje in sestre, da Bog, vsemogočni Oče, sprejme mojo in vašo daritev.«
  - »Molimo, bratje in sestre, naj Bog, vsemogočni Oče, sprejme našo daritev.«
  - »Molimo, bratje in sestre, naj bo ta daritev vse Cerkve Bogu v slovo in v zveličanje vsega sveta.«
 Vsi odgovorijo: »Naj sprejme Gospod daritev iz tvojih rok, v hvalo in čast svojemu imenu, v blagor tudi nam in vsej svoji sveti Cerkvi.«
- *prošnja nad darovi*: razlaga to, kar se »dogaja« na oltarju. Izraža tudi željo, da bi Bog z darovi sprejel tudi nas. Naznanja tudi evharistično daritev.

EVHARISTIČNA MOLITEV

Evharistično molitev sestavlja več delov:

- *začetni dialog*: namen dialoga je, da se zbrani verniki kot celota združijo s Kristusom v povelečevanju velikih Božjih del in v obhajanju daritve.

Duhovnik: »Gospod z vami.«

Verniki: »In s tvojim duhom.«

Duhovnik: »Kvišku srca.« (Pomeni: pusti misli na posvetne skrbi in dvigni srce k molitvi. Lahko bi vprašal tudi: Kje so vaša srca?)

Verniki: »Imamo jih pri Gospodu.«

Duhovnik: »Zahvalimo se Gospodu, našemu Bogu.«

Verniki: »Spodobi se in pravično je.«

- *hvalospev*: je zahvala Bogu in nas poziva, da smo vsi poklicani k hvalnici Bogu. Hvalospev je odvisen od praznika, ki ga obhajamo (za božič je npr. poudarek na učlovečenju, v postu na notranjem očiščenju in odpovedi ...). Hvalospevi so: adventni, božični, za razglašenje (sv. trije kralji), postni, Gospodovemu trpljenju

(veliki teden), velikonočni, vnebohodni, Rešnjemu telesu, navadni nedeljski, v čast Devici Mariji, angelom, sv. Jožefu, apostolom, za maše svetnikov, mučencev, svetih pastirjev, redovnikov, navadni in za rajne. Duhovnik lahko hvalospev moli ali poje.

Hvalospev ima stalno tridelno strukturo: 1) nadaljevanje odgovora na začetni dialog, 2) tematski del vezan na čas ali praznik in 3) sklep, ki vsebuje vabilo k slavljenju z angeli in svetniki.

Primer prvega postnega hvalospeva:

Duhovnik: »Res se spodobi in je pravično, primerno in zveličavno, da se ti vedno in povsod zahvaljujemo, Gospod, sveti Oče, Vsemogočni večni Bog, po našem Gospodu Jezusu Kristusu.«

To je odgovor na začetni dialog in izraža temeljno dejstvo, da naša zahvala velja Bogu Očetu zaradi Sina – Jezusa; po njem tudi izročamo to zahvalo Očetu.

Duhovnik: »Svojim vernim dobrotljivo daješ, da vsako leto z očiščenimi srci radostno pričakujejo velikonočne skrivnosti.«

Praznovanje velike noči z veseljem pričakujemo; to pričakovanje naj bi vključevalo očiščena srca!

Duhovnik: »Z večjo vnemo naj bi se posvečali molitvi in delom ljubezni do bližnjega, prejekali skrivnosti novega življenja in se tako bližali polnosti božjega posinovljenja.«

Na veliko noč se pripravljamo s postom, molitvijo in dobrimi deli; ob tem naj bi se spreobračali, postajali boljši in tako postajali vedno bolj Božji otroci.

Duhovnik: »Zato z angeli in nadangeli in vsemi nebeškimi zbori pojemo hvalnico tvojemu veličastvu in nenehno vzklikamo.«

Svojo hvalnico Bogu združujemo z nebeško Cerkvijo – s tem izražamo vero, da sta pri maši edinstveno združeni zemeljska in nebeška Cerkev.

- *Svet, svet, svet (sanctus)*: je nekakšen zaključek hvalospeva in »zadnje stopnice« pred vrhom bogoslužja, ko se združimo z nebeško Cerkvijo. Ta molitev je sestavljena iz več svetopisemskih vzklikov.

Najprej je tu vzklik iz knjige preroka Izaija (Iz 6,3), ki označuje Božjo absolutno svetost: »Svet, svet, sveti si ti Gospod, Bog vsega stvarstva. Polna so nebesa in zemlja tvoje slave.« Sad Božje svetosti so nebesa na zemlji!

V nadaljevanju sledi vzklik: »Hozana na višavah.« Hozana pomeni »Gospod, daj rešitev, pomagaj!« (Ps 118,25). Nato pa še starodaven judovski pozdrav romarjem v Jeruzalem iz psalma 118: »Blagoslovljen, ki prihaja v imenu Gospodovem« (Ps 118,26). Tako so pozdravljali Jezusa na cvetno nedeljo pri slovesnem vходу v Jeruzalem in mu mahali z oljčnimi in palmovimi vejami (Mr 11,9). Mi ga pozdravljamo, ker prihaja na oltar!

- *evharistična molitev*: duhovnik lahko izbira med več evharističnimi molitvami: I., II., III., IV., za spravo I., za spravo II., pri mašah za različne potrebe, ki ima štiri tematske možnosti: A – Cerkev na poti k edinosti, B – Bog vodi Cerkev po poti odrešenja, C – Jezus, naša pot k Očetu in Č – Jezus, vzor ljubezni. Na voljo

so tudi tri evharistične molitve za maše z otroki (kjer večino navzočih predstavljajo otroci). Vsaka evharistična molitev ima svoje vsebinske poudarke, vse pa vključujejo enake temeljne elemente. Poglejmo si jih zaporedju, kot so v drugi evharistični molitvi:

- *epikleza (klicanje Svetega Duha) nad darovi*: Cerkev s posebnim klicanjem prosi moč Svetega Duha, ki naj spremeni kruh in vino v Jezusovo telo in kri. Duhovnik ima med klicanjem Svetega Duha iztegnjene roke nad darovi (pri krstu, ko kliče Svetega Duha ima nad vodo, pri odvezi nad spovedancem, nad diakonom – pred branjem evangelija, pri maziljenju nad bolnikom, pri blagoslovu ob koncu maše; škof pri posvetitvi duhovnikov, pri birmi nad birmanci). Duhovnik iztegne roke nad darovi in z molitvijo kliče Svetega Duha: »Zato posveti, prosimo, po svojem Duhu te darove, da nam postanejo telo + in kri našega Gospoda Jezusa Kristusa.«
- *besede postavitve*: so poročilo evangelistov o zadnji večerji. Te besede duhovnik moli v imenu ljudstva:
  - »Ko je šel prostovoljno v trpljenje, je vzel kruh, se zahvalil, ga razlomil, dal svojim učencem in rekel:«
  - »Prav tako je po večerji vzel kelih, se spet zahvalil, ga dal svojim učencem in rekel:«
- *besede posvetitve*: Jezusov izrek, njegove besede, ki jih moli duhovnik v Jezusovem imenu. Beseda postane dejanje, saj spremeni kruh in vino v Kristusovo telo in kri.
  - »Vzemite in jejte od tega vsi. To je moje telo, ki se daje za vas.«
  - »Vzemite in pijte iz njega vsi, to je kelih moje krvi nove in večne zaveze, ki se za vas in za vse preliva v odpuščanje grehov. To delajte v moj spomin.«
- *povzdigovanje*: uvedli so ga šele v 13. stoletju na pobudo dominikancev, da bi ljudstvo videlo to skrivnost, saj je bil duhovnik obrnjen proti tabernaklju! Sledi poklek – počastitev kruha/vina, ki ni več kruh/vino, ampak Jezus!
  - *vzklik po povzdigovanju*: »Skrivnost vere.« To je to, kar se je pravkar zgodilo in se dogaja. Ljudstvo odgovori z vzklikom, ki je naslovljen na Kristusa:
    - »Tvojo smrt oznanjamo in tvoje vstajenje slavimo, dokler ne prideš v slavi.« Jezus, do tvojega drugega prihoda na zemljo bomo po svetu oznanjali, da si umrl, in te bomo slavili, ker si vstal od mrtvih!
    - »Reši nas, Odrešenik sveta, ki si nas s svojim križem in vstajenjem odrešil.« To je prošnja, da bi nas Jezus rešil, nam pomagal v naših problemih, težavah, stiskah, žalosti, trpljenju, saj nas je s smrtjo na križu in vstajenjem od mrtvih odrešil – pri Očetu dosegel odpuščanje naših grehov – in nam odprl vrata v nebesa – z vstajenjem tudi dal upanje na večno življenje pri Bogu, da bomo tudi mi vstali od mrtvih.
    - »Kadar uživamo ta kruh in pijemo iz keliha, oznanjamo tvojo smrt, Gospod, dokler ne prideš v slavi.« Takrat, ko prejemamo obhajilo, v

katerem si ti, živi Jezus, govorimo tudi o tvoji smrti in to bomo počeli do konca časov, do konca sveta, dokler ne boš prišel drugič na zemljo v slavi!

o *anamneza*: dobesedno pomeni »spominjanje« Kristusovega odrešilnega dela: trpljenja, smrti in vstajenja, kar je temelj in bistvo naše vere – po tem smo odrešeni. Zato se takoj po povzdigovanju tega spominjamo. Duhovnik moli: »Sveti Oče, spominjamo se Kristusove smrti in vstajenja. Darujemo ti kruh življenja in kelih zveličanja. Zahvaljujemo se ti, da smemo biti tu pred teboj in ti služiti.«

o *epikleza nad ljudstvom*: klicanje Svetega Duha nad ljudstvo, da bi bili vsi eno. To je še posebej pomembno: če smo Cerkev, moramo biti eno, ne pa sprti in razdeljeni. Ker pa vemo, da si je težko prizadevati za mir in edinost, še posebej prosimo za to Svetega Duha. Duhovnik nadaljuje: »Ponižno prosimo, naj nas Sveti Duh po prejemu Kristusovega telesa in krvi združi, da bomo vsi eno.« Pri tem prosimo za vso Cerkev, še posebej za pastirje: papeža in škofa, da bi zvesto in modro vodila vesoljno in krajevno Cerkev, pa tudi za vse druge duhovnike: »Spomni se, Gospod, svoje Cerkve, razširjene po vsem svetu. Spopolni jo v ljubezni, skupaj z našim papežem *Frančiškom*, našim škofom *Stanislavom* in vsemi, ki služijo oltarju.«

o *spomin živih in rajnih*: spomin tuzemske in nebeške cerkve. Prav pri sveti maši se nebeška in zemeljska cerkev (torej mi, ki smo pri maši) združujeta. Prav zato se tudi spominjamo rajnih, za katere darujemo to daritev. Maša je najbolj edinstvena priložnost, da se lahko v Kristusovi daritvi družimo z vsemi pokojniki, ki so že odšli k Bogu. Na zemlji ni boljšega načina, kot je ta, da bi bili skupaj s svojimi dragimi, ki jih ni več med nami! Ob pogrebnih mašah lahko še posebej dodamo molitev za rajnega. Ne gre samo za molitev za rajne, ampak tudi za povezanost s svetimi in prošnjo, da bi se jim nekoč vsi pridružili. Duhovnik moli: »Spomni se tudi naših bratov in sester, ki so zaspali v upanju na vstajenje, in vseh ljudi, ki so umrli v tvoji milosti, in jim daj, da bodo gledali tvoje obličje. Prosimo te, usmili se nas vseh, da bomo v večnem življenju skupaj z Božjo materjo Devico Marijo, z njenim ženinom svetim Jožefom, z apostoli in vsemi svetimi, ki so živeli v tvoji ljubezni, in te bomo hvalili in slavili po tvojem Sinu Jezusu Kristusu.«

o *sklepni hvalospev Sveti Trojici*: »Po Kristusu, s Kristusom in v Kristusu, tebi, vsemogočnemu Bogu Očetu, v občestvu Svetega Duha vsa čast in slava na vse veke vekov.« Naša hvalnica, ki se dviga k Očetu po Jezusu in Svetem Duhu, je skupna molitev vsega ljudstva, ki zato na koncu tudi odgovori: »Amen.« S tem celotno molitev potrdi in jo sprejme za svojo. To je najpomembnejši od vseh »amenov« pri maši in naj bo zato tudi jasen in odločen.

OBHAJILNI OBRED

Vsi obredi, ki so del obhajilnega obreda, imajo namen, da vernike neposredno pripravijo na obhajilo.

- *očenaš*: je skupna občestvena molitev. Ob njej se kot skupnost zavemo, da je Bog naš Oče, torej Oče nas vseh, in da smo v njem, v njegovi ljubezni vsi bratje in sestre – otroci enega Očeta. Duhovnik lahko k molitvi povabi z enim od treh uvodov:
»Naš Odrešenik nam naroča in božji nauk nas uči, da smemo takole moliti.«
»Kot posinovljeni Božji otroci molimo, kakor nas je naučil Gospod Jezus Kristus.«

»Skupno molimo, kakor nas je učil moliti naš Gospod Jezus Kristus.«

Molitev med drugim vključuje tudi prošnjo za vsakdanji kruh – evharistijo – in za odpuščanje: »... odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom.« Med molitvijo ima duhovnik razprostrte roke, verniki pa sklenjene. Ker imajo pri ambrozijanskem obredu (v Milanu) pri molitvi očenaša tudi verniki roke razprostrte, se je to razširilo tudi k nam. Ta drža namreč kaže tudi na telesno odprtost do Boga.

Po očenašu moli duhovnik za mir na svetu. To je prošnja za rešitev od vsega hudega in za mir in varstvo pred grehom v vsakem času, dokler ne pride konec sveta: »Gospod Jezus Kristus, svojim apostolom si rekel: Mir vam zapustim, svoj mir vam dam. Ne glej na naše grehe, ampak na vero svoje Cerkve. Utrdi jo v miru in jo vodi k popolni edinosti, da se izpolni tvoja volja, ki živiš in kraljuješ vekomaj.« Obstajajo še različice za božični, postni in velikonočni čas ter za binkošti, Marijine praznike in za rajne. Ko mašuje papež Frančišek, lahko opazimo, da besede: »Ne glej na naše grehe,« izgovori zelo počasi in z občutkom.

- *pozdrav miru*: uvod v pozdrav miru lahko duhovnik prebere iz misala: »Jezus blagruje tiste, ki delajo za mir; zato si v znamenje miru in sprave izrazimo spoštovanje in ljubezen.« Lahko pa duhovnik ali laik uvede s svojimi besedami, pri čemer je potrebno paziti, da uvod ne postane pridiga, ampak ostane kratko povabilo.

Ne moremo pristopiti k obhajilu, če smo sprti – zato je potreben naš medsebojni mir! Podajanje rok tik pred obhajilom ima pomen, da si izrazimo mir – višek vseh dobrin – v živi Jezusovi navzočnosti. On je naš mir, v njegovi moči smo zmožni postati nosilci miru. V tem je globina duhovnikovih besed: »Gospodov mir naj bo vedno z vami.« Pozdrav miru se lahko tudi opusti.

Pri pozdravu miru lahko nastane problem, da to postane pozdrav ne-miru, ko izbruhne raztresenost, klepet in hrup, namesto podaritve miru.

- *lomljenje kruha*: spomin na zadnjo večerjo, ko je Kristus razlomil kruh in ga razdelil učencem. V prvi Cerkvi se je prav zaradi tega dejanja celotnemu bogoslužju reklo »lomljenje kruha«. Simbolni pomen tega obreda je, da vsi navzoči verniki v obhajilu postanemo eno telo v Kristusu. Lomljenje kruha nas spominja tudi na to, da smo

sami zlomljeni in ranjeni, da pa nad našo zlomljenostjo stoji vstali Jezus, ki vse ozdravlja in celi!

- *pomešanje (inmixtio)*: ko duhovnik lomi kruh, spusti delček hostije v kelih. Izvor tega obreda je praktične narave – v preteklosti je bil nekvašen kruh zelo trd in so ga tako zmečali. Pomešanje spremljajo tihe duhovnikove besede: »Ta združitev telesa in krvi našega Gospoda Jezusa Kristusa naj bo vsem, ki ga bomo prejeli, v večno življenje.«

Zakonski vidik: združitev kruha in vina kaže tudi na nastajanje enosti med možem in ženo (kruh – ženski, vino – moški princip). Izraža hrepenenje po združitvi, po izviru zakramenta zakona, katerega vir edinosti je v Kristusu.

Po pomešanju duhovnik za pripravo na lastno obhajilo tiho moli eno od teh molitev:

»Gospod Jezus Kristus, sin živega Boga, s svojo smrtjo si po Očetovi volji s sodelovanjem Svetega Duha svetu dal življenje. Reši me s tem svojim telesom in krvjo vseh mojih pregreh in vsega hudega. Daj, da bom vedno živel po tvojih zapovedih, in ne pusti, da bi se kdaj ločil od tebe.«

»Uživanje tvojega telesa in krvi, Gospod Jezus Kristus, naj mi ne bo v obsodbo in pogubljenje, marveč naj mi bo po tvoji dobroti varstvo in zdravilo za dušo in telo.«

- *Jagnje Božje*: vzklik, ki ga trikrat molimo, izvira od Janeza Krstnika, ki je pokazal na Kristusa, Jagnje Božje, ki s smrtjo in vstajenjem odjemlje naše grehe (Jn 1,29).

- *obhajilo*: duhovnik po tihi molitvi poklekne, vzame hostijo, jo pokaže vernikom in jih povabi k obhajilu: »Glejte, to je Jagnje Božje, ki odjemlje grehe sveta.« Ljudstvo v pripravi na obhajilo vzklikne z besedami, ki jih je Jezusu izrekel stotnik: »Gospod, nisem vreden, da prideš k meni, ampak reci le besedo in ozdravljena bo moja duša« (Mt 8,8). Tako se tik pred obhajilom tako zavemo lastne nevrednosti in jo priznamo. Obhajilo ni nagrada, ker sem bil »priden in dober« kristjan. Tudi če sem še tako »dober«, nisem vreden, da bi prejel Kristusa. Toda Bog je tako vsemogočen in milosten, da prihaja k meni, k nam in se nam daje.

Nato povabi k obhajilu z enim od vzklikov:

»Blagor povabljenim na Gospodovo gostijo.«

»Kdor uživa ta kruh, bo živel vekomaj.«

Nato se duhovnik obhaja in ob tem moli: »Kristusovo telo naj me varuje za večno življenje.« Nato še: »Kristusova kri naj me varuje za večno življenje.«

- *obhajilni spev*: naznanja obhajilo in nanj pripravlja vernike, ki čakajo v vrsti.
- *izpoved vere v evharistijo*: Ko mi duhovnik podeli obhajilo, pravi: »Kristusovo telo.« Moj odgovor na to je: »Amen.« Pomeni, da v resnici verujem, da je pod podobo kruha živi Jezus Kristus. Amen – tako je, verujem, verjamem, da je to res Kristusovo telo. Otroke, ki še niso bili pri prvem svetem obhajilu, se blagoslovi z

znamenjem križa. Zaradi duhovnika oziroma izrednega delivca obhajila, ki ne pozna vsakega otroka, pa je dobro, da otrok pride s prekrižanimi rokami na prsih ali s prstom na ustih pokaže, da še ne more prejeti obhajila.

- *molitev v tihoti*: obhajilo ni čas za klepetanje, ampak za molitev. Tudi, ko je delitev obhajila končana, naj duhovnik in verniki, če se zdi primerno, nekaj časa tiho molijo.
- *purificiranje*: po končanem obhajanju duhovnik očisti pateno nad kelihom in nato še z vodo kelih. Ob tem tiho moli: »Kar smo zaužili z usti, naj prejmemo s čistim srcem. Kar si nam podaril v sedanjem življenju, nam bodi zdravilo za večnost.«
- *prošnja po obhajilu*: Po končanem obhajilu duhovnik moli posebno molitev, v kateri prosi, da bi sveto obhajilo, ki smo ga prejeli, v našem življenju (seveda v sodelovanju tudi z mojo osebno pripravljenostjo) obrodilo sadove. Ljudstvo na to molitev odgovori z vzklikom: »Amen.«

4. SKLEPNI OBRED

- *oznanila*: sledijo morebitna oznanila (če niso natisnjena).
- *blagoslov*: Duhovnik pozdravi: »Gospod z vami« in navzoče blagoslovi, ob posebnih priložnostih lahko to stori s slovesnejšim besedilom – z molitvijo nad ljudstvom. Lahko podeli tudi slovesni blagoslov, na katerega se trikrat odgovori: »Amen.« S tem pospremi vernike v vsakdanje življenje.
Okrepljeni s svetim obhajilom in blagoslovom bomo zmogli tudi svojo osebno pot skozi razne preizkušnje, ki nam jih prinaša vsakdanje življenje. Vsak blagoslov razodeva dobroto Boga, ki je vir vsega dobrega. Zato se kristjani lahko blagoslavljam tudi med seboj: starši otroke, zakonci med seboj, prijatelji prijatelje. Blagoslavljam lahko tudi v svojem srcu, še zlasti takrat, ko je okrog nas veliko trpljenja, grešnosti, nemira.
- *odslovitev*: »Pojdite v miru.« Gre za vzklik odpustitve ljudstva, ki je bil v antiki v navadi pri civilnih zborovanjih in je prešel v bogoslužno rabo: »Pojdite, končano je.« Latinsko: »Ite, missa est.« Kar pomeni: poslani (missio) ste v svet – naj se evharistija nadaljuje v vsakdanjem življenju. Sedaj je na nas, da vršimo Jezusovo naročilo: »Vi ste luč sveta!«

Naj bo torej maša kraj srečevanja z Bogom, ko pred Boga prinašam sebe, svoje življenje – tako kot tudi vsi ostali okoli mene – in se skupaj združujemo v molitvi in daritvi Bogu, s prošnjo in željo, da bi nam s svojo **besedo**, z **obhajilom** in s svojim **blagoslovom** pomagal, da bi zmogli prenašati vsakodnevne težave in stiske in v ta svet prinašati pristno **ljubezen**.